

Ühekordse plasti andmete kogumise põhimõtted

Koostatud Tootjavastutusorganisatsioon OÜ poolt avaandmete põhjal

Uuendatud viimati: 09.03.2025

Õigusakt: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/904 ühekordselt kasutatava plasti keskkonnamõju vähendamise kohta

Lühidalt SUP-direktiiv (Single-Use Plastics Directive) – kasutusel edaspidi

VAATA LISAKS: [Selgitavad juhised toote määratlemisel ühekordselt kasutatavaks plasttooteks](#)

Käsitlevad teemad:

SUP-direktiivi peamised eesmärgid	2
SUP-direktiivi põhimõtted.....	2
Pakendite SUP-direktiiviga reguleeritavaks tooteks liigitamise kriteeriumid:	3
Kohustused seoses ühekordse plastiku kasutamisega:.....	4
Pakendite SUP-pakendiks määramise OTSUSTUSKRITEERIUMID:.....	5
Märgistamise nõuded SUP pakenditele	6

SUP-direktiivi peamised eesmärgid

1. Vähendada ühekordselt kasutatava plastiku teket
 - Keelustada teatud ühekordsed plasttooted, millel on keskkonnasõbralikumad alternatiivid.
 - Vähendada plastjätmete hulka ja nende negatiivset mõju keskkonnale.
2. Edendada ringmajandust ja korduvkasutust
 - Suurendada plasttoodete ja -pakendite ringlussevõttu.
 - Toetada korduvkasutatavate ja taaskasutatavate pakendite kasutuselevõttu.
3. Vähendada mereprügi ja keskkonnanasaastet
 - Minimeerida plasttoodete sattumist loodusesse, eriti meredesse ja ookeanidesse.
 - Vähendada mikroplasti heidet ja mõju ökosüsteemidele.
4. Suurendada tootjate vastutust
 - Laiendatud tootjavastutuse (EPR) süsteemide kaudu panna tootjad vastutama jäätmete käitlemise ja ringlussevõtu eest.
 - Nõuda tootjatelt aruandlust turule lastud ja kogutud plasttoodete kohta.
5. Teavitada ja suunata tarbijaid vastutustundlikule tarbimisele
 - Nõuda, et plasttoodetel oleks märgistus nende keskkonnamõjude kohta.
 - Julgustada tarbijaid vähendama ühekordse plasti tarbimist ja eelistama jätkusuutlikke lahendusi.

SUP-direktiivi põhimõtted

1. Keelustamine ja piirangud
 - Teatud ühekordsed plasttooted, millel on head alternatiivid (nt plastist vatitikud, joogikõrred, söögiriistad, õhupallivarred), on EL-is keelatud.
2. Märgistamisnõuded
 - Osadel toodetel (nt **plasttops**, hügieenitooted, tubakafiltrid) peab olema märgistus, mis teavitab tarbijat plastisisaldusest ja õigest käitlemisest.
3. Tarbimise vähendamine

- EL-i liikmesriigid peavad rakendama meetmeid plastist joogitopside ja toidupakendite tarbimise vähendamiseks (nt maksud, keelud, korduvkasutatavate alternatiivide edendamine).
- 4. **Korgi ja korgisüsteemi nõue**
 - Kõik **plastpudelid kuni 3L** peavad olema disainitud nii, et kork jääks pudeli külge kinnitatuks ka pärast avamist.
- 5. **Taaskasutuse ja ringlussevõtu kohustus**
 - **Joogipudelid peavad sisaldama vähemalt 25% taaskasutatud plastikut (alates 2025)** ja vähemalt 30% (alates 2030).
 - Liikmesriigid peavad saavutama **90% kogumismäära plastpudelitele aastaks 2029** (nt tagatisraha süsteemi kaudu).
- 6. **Tootjavastutus (EPR – *Extended Producer Responsibility*)**
 - Tootjad peavad panustama oma toodete jäätmekäitlusse ja koristuskuludesse (nt tubakatooted, **plastpakendid**, kalavõrgud).
 - Tootjad peavad esitama aruandeid turule lastud, kogutud ja ringlusse võetud plasttoodete kohta.

Pakendite SUP-direktiiviga reguleeritavaks tooteks liigitamise kriteeriumid:

- ✓ Kui pakend sisaldab plastikut ja on ühekordne, siis on suur tõenäosus, et see kuulub SUP-direktiivi alla.
- ✓ Kui pakend on mõeldud koheseks tarbimiseks ja ei vaja täiendavat ettevalmistust, on see suure tõenäosusega SUP-toidupakend või painduv pakk.
- ✓ Kui tegemist on joogipakendiga, joogipudeliga või joogitopsiga, on oluline korgi tüüp ja anuma mahutavus (kuni 3L).

Vastavalt **Pakendiseadusele** on ühekordselt kasutatavate plasttoodete liigid järgmised:

- 1) **joogipakend** – korgi või kaanega kuni kolm liitrit vedelikku mahutav joogianum;
- 2) **joogipudel** – korgi või kaanega kitsama kaelaosa või suuga kuni kolm liitrit vedelikku mahutav joogipakend;
- 3) **joogitops** – korgi või kaanega joogianum, mis on mõeldud kas täitmiseks müügikohas või mida müüakse eraldi isiklikuks tarbeks;
- 4) **toidupakend** – kaanega või kaaneta anum, millest pakutakse kohapeal või kaasavõtmiseks valmistoitu, mida tavaliselt tarbitakse samast anumast ilma täiendava

küpsetamise, keetmise või soojendamiseta;

5) painduvast materjalist pakk ja pakkematerjal – koheseks otse tarbimiseks mõeldud valmistoidu pakkumiseks ettenähtud pakk või pakkematerjal;

6) õhuke plastkandekott.

NENDE ÜLE PEAB ARVESTUST PIDAMA!

NB! SUP toidupakendiks ei loeta rohkem kui ühe inimese portsjonit sisaldavat pakendit või ühe inimese portsjonit sisaldavat pakendit, mida müüakse rohkem kui ühekaupa.

Kohustused seoses ühekordse plastiku kasutamisega:

Eestis Pakendiseaduses on pakendiettevõtjatele esitatud järgmised kohustused seoses ühekordse plastiku kasutamise ja tarbimise vähendamisega:

Peamised kohustused:

1. Õhukeste plastkottide müügi piirang

Pakendiettevõtja ei tohi anda õhukesti ja eriti õhukesti plastkandekotte tasuta tarbijale, välja arvatud juhul, kui need on vajalikud toidu hügieeniks või lahtise toidu esmaseks pakendamiseks, et vältida toidu raiskamist. Samuti tuleb tarbijale pakkuda alternatiivseid pakendamisvõimalusi.

2. Plastkandekottide kvaliteedi piirang

Keelatud on oksüdantide toimele lagunevate plastkandekottide müük või tasuta andmine, et vältida plastjätmete kiiret lagunemist ja keskkonnamõjusid.

3. Keelatud tooted turule

Turule on keelatud lasta järgmisi tooteid, mis on valmistatud vahtpolüstüreenist ja on ühekordselt kasutatavad:

- Toidupakendid,
- Joogipakendid,
- Joogitopsid.

4. Ühekordsete plasttoodete tarbimise vähenemine

Pakendiettevõtja peab võtma meetmed, et vähendada ühekordsete plasttoodete tarbimist vastavalt jäätmepoliitika eesmärkidele. Eesmärk on pöörata üha suurenev tarbimise trend tagasi ja saavutada mõõdetav vähenemine 2026. aastaks.

5. Tegevuskava koostamise kohustus

Pakendiettevtjal on kohustus koostada tegevuskava, mis kirjeldab meetmeid ühekordsete plasttoodete tarbimise vähenemiseks. Tegevuskava peab olema avaldatud ettevõtte veebilehel, kui see on olemas (al 01.05.2023)

6. Korduskasutatavad tooted avalikel üritustel

Avalikel üritustel on lubatud kasutada ainult korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu toidu ja joogi serveerimiseks.

Pakendite SUP-pakendiks määramise

OTSUSTUSKRITEERIUMID:

Pakendi tüüp	Liigitamise kriteeriumid	Näited (kuuluvad SUP alla)	Erandid (ei kuulu SUP alla)
Joogipakend	- Mahutab kuni 3L vedelikku.	- Plastikust mahlapakid (nt tetrapakid plastkattega).	- Joogipudelid (kuna tuleb kajastada joogipudelite kategoorias).
	- On korgi või kaanega.	- Jogurtijoogi plastpakendid.	- Klaas- ja metallmahutid.
	- Ei ole joogipudel (st ei pea tingimata olema kitsama kaelaga).	- Suure avaga plastpudelid, mis ei ole kitseneva kaelaga.	
Joogipudel	- Mahutab kuni 3L vedelikku.	- Plastist veepudelid.	- Laiema avaga joogipakendid.
	- On korgi või kaanega.	- Karastusjoogipudelid.	- Klaasist või metallist pudelid.
	- Omab kitsamat kaelaosa või suuava.	- Piima- ja mahlapudelid, millel on kitsam kael või suu.	
	- On joogipakend (st mõeldud vedelikele).		
Joogitops	- On korgi või kaanega.	- Ühekordsed kohvitopsid.	- Korduvkasutatavad joogitopsid.
	- Mõeldud täitmiseks müügikohas või eraldi müüdavaks.	- Smuuti- ja kokteilitopsid kaanega.	- Paberist topsid, mis ei ole kaetud plastiga.
	- Ei ole joogipudel.	- Biolagunevad papptopsid, kui need sisaldavad plastkihti.	
	- Sisaldab plastikut (täielikult või osaliselt).		

Pakendi tüüp	Liigitamise kriteeriumid	Näited (kuuluvad SUP alla)	Erandid (ei kuulu SUP alla)
Toidupakend	- Kaanega või kaaneta anum.	- Kiirtoidu plastkarbid (nt burgerikarbid, salatikarbid).	- Kuivainete pakendid (nt pasta, riis).
	- Sisaldab plastikut (täielikult või osaliselt).	- Plastikuga kaetud papist toidukonteinerid.	- Suured transpordipakendid.
	- Sisaldab valmistoitu, mida süüakse ilma lisaküpsetamise, keetmise või soojendamiseta.	- Sushi- või wrapikarp plastkaane või kattega.	
	- Kasutatakse kohapeal või kaasavõtmiseks.		
Painduvast materjalist pakk või pakkematerjal	- Sisaldab plastikut (täielikult või osaliselt).	- Plastikfooliumis müüdavad valmisvõileivad.	- Kuivainete plastpakendid (nt jahu, suhkur, pasta).
	- Mõeldud koheseks tarbimiseks (st valmistoit).	- Kilepakendis salatid ja puuviljad, mida tarbitakse kohe.	- Suuremad painduvad pakendid, mida kasutatakse transpordiks.
	- Ei ole jäik anum (st on painduv)	- Kartulkrõpsude või snäkkide pakendid, kui need sisaldavad plastikut.	
Õhuke plastkandekott	- On plastist.	- Supermarketite kilekotid.	- Paksemad korduvkasutatavad plastkotid.
	- On õhem kui 50 mikronit.	- Ühekordsed plastist puu- ja köögiviljakotid.	- Biolagunevad kotid (sõltub plastisisaldusest).
	- Mõeldud toodete kandmiseks.	- Tavalised poekotid, mis ei ole korduvkasutatavad.	
	- Ei ole korduvkasutatav tugevam plastkott.		

Märgistamise nõuded SUP pakenditele

✦ **Märgistama peab ainult:**

- Joogitopsid (olenemata sellest, kas need on täielikult või osaliselt plastist).

⊘ **Märgistamisnõue ei kehti:**

- Joogipakenditele ja joogipudelitele
- Toidupakenditele
- Painduvast materjalist pakkidele
- Õhukestele plastkandekottidele

Märgistus peab sisaldama:

- ✓ Teavet, et toode sisaldab plastikut
- ✓ Keskkonnamõjusid (nt prügi keskkonda sattumisel)
- ✓ Õige jäätmekäitluse juhiseid

(juhised: ELT L 428, 18.12.2020, lk 57–67)

Kohustus alates 01.05.2023.

🚫 Tähtis!

Kui joogitops on kaetud biolaguneva plastiga või sisaldab isegi väikest plastikihti, kuulub see siiski SUP märgistamisnõuete alla.